

**ΒΙΝΤΕΟ – ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΣΕ ΔΗΜΟΣΙΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ
ΑΠΟ ΤΟΠΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ**

**Οδηγία 2 που εκδίδεται από την Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
βάσει του Άρθρου 23(ι) του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα
(Προστασία του Ατόμου) Νόμου 138(Ι)/2001**

1. Εισαγωγή

Οι διαστάσεις που έχει πάρει το φαινόμενο της εγκληματικότητας και των ατόμων με παραβατική και αντικοινωνική συμπεριφορά, οι οποίοι δρουν ανεξέλεγκτα και προκαλούν ζημιές και βανδαλισμούς κατά των δημόσιων υποδομών, διαπράττουν κλοπές/διαρρήξεις και άλλες παραβάσεις, έχει αφενός υλικές επιπτώσεις και αφετέρου δημιουργεί φόβο και αισθήματα ανασφάλειας και αβεβαιότητας στους κατοίκους συγκεκριμένων περιοχών.

Σαν προληπτικό μέτρο περιορισμού και αντιμετώπισης του προβλήματος, Δήμοι και Κοινότητες εξετάζουν την εγκατάσταση και λειτουργία Κλειστών Κυκλωμάτων Βιντεοπαρακολούθησης (ΚΚΒΠ) σε δημόσιους χώρους. Η χρήση ΚΚΒΠ συνιστά αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμου του 2001 (Νόμος 138 (Ι) / 2001), όπως τροποποιήθηκε (στο εξής «ο Νόμος»).

Τα Δημοτικά και τα Κοινοτικά Συμβούλια που εξετάζουν την ανάγκη εγκατάστασης ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους, για σκοπούς προστασίας της δημόσιας περιουσίας και/ ή την πρόληψη αδικημάτων, ως οι υπεύθυνοι επεξεργασίας των δεδομένων εικόνας που τα ΚΚΒΠ οπτικογραφούν, θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι, η χρήση των ΚΚΒΠ είναι σύμφωνη με τις διατάξεις του Νόμου.

Η χρήση τέτοιων ΚΚΒΠ συνιστά παρεμβατικό μέτρο που περιορίζει το δικαίωμα προστασίας της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής. Συνεπώς, σε κάθε περίπτωση, οι Δήμοι και οι Κοινότητες που εξετάζουν την χρήση ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους, θα πρέπει να αναζητούν μία ισορροπία μεταξύ του έννομου συμφέροντος της προστασίας της περιουσίας τους και του θεμελιώδους δικαιώματος προστασίας της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής των πολιτών τους.

Η χρήση ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους επιτρέπεται όταν προβλέπεται από Νόμο. Στην απουσία σχετικής νομοθεσίας, η χρήση ΚΚΒΠ πρέπει να είναι το τελευταίο μέτρο που οι Δήμοι και οι Κοινότητες θα πρέπει να εξετάζουν, νοουμένου ότι, οι επιδιωκόμενοι σκοποί τους δεν μπορούν να επιτευχθούν με άλλα λιγότερο επαχθή και παρεμβατικά μέτρα.

Σκοπός της παρούσας Οδηγίας είναι η παροχή καθοδήγησης σε Δήμους και Κοινότητες για τη λειτουργία ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους, όπως δρόμους, πλατείες και πάρκα, με βάση τις διατάξεις του Νόμου.

2. Νομική Βάση

Το δικαίωμα προστασίας της οικογενειακής και ιδιωτικής ζωής θεμελιώνεται από το Άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Συμβουλίου της Ευρώπης, το Άρθρο 7 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Άρθρο 15 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Με βάση τα Άρθρα αυτά, οποιοσδήποτε περιορισμός του δικαιώματος αυτού επιτρέπεται μόνο δια νόμου, εφόσον αυτό αποτελεί αναγκαίο και ανάλογο μέτρο σε μία δημοκρατική κοινωνία.

Το Γραφείο μου κατά καιρούς εξέφρασε τη Γνώμη ότι, η χρήση ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους πρέπει να είναι αντικείμενο νομοθετικής ρύθμισης. Τέτοια ρύθμιση θα μπορούσε να γίνει με τη θέσπιση ειδικής νομοθεσίας, ή με την κατάλληλη τροποποίηση του περί Δήμων και του περί Κοινοτήτων Νόμου, ή με την εισαγωγή σχετικών διατάξεων στον περί Αστυνομίας Νόμο. Παράλληλα, το Γραφείο μου κατ' επανάληψη εξέφρασε την άποψη ότι, σε δημόσιους χώρους οι πολίτες πρέπει να αναμένουν ότι μπορούν να απολαμβάνουν ένα χαμηλότερο επίπεδο προστασίας της ιδιωτικής τους ζωής, από αυτό που τους προσφέρει η οικεία τους.

Στην απουσία νομοθετικής ρύθμισης, οι Δήμοι και οι Κοινότητες μπορούν να επικαλεστούν τις διατάξεις του Νόμου 138(1)/2001 για χρήση ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου υπάρχει επιτακτικό και δικαιολογημένο υπέρτερο δημόσιο συμφέρον που υπερισχύει του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής των πολιτών τους. Τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να εξετάζονται κατά περίπτωση.

Το άρθρο 4 του Νόμου καθορίζει τις Βασικές Αρχές που πρέπει να διέπουν κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Με βάση το άρθρο αυτό, ο υπεύθυνος επεξεργασίας, δηλαδή το Δημοτικό ή το Κοινοτικό Συμβούλιο, διασφαλίζει ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα:

- (α) *υφίστανται θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία (Αρχή της Νομιμότητας),*
- (β) *συλλέγονται για προσδιορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και δεν υφίστανται μεταγενέστερη επεξεργασία ασυμβίβαστη με τους σκοπούς αυτούς, (Αρχή του Σκοπού)*
- (γ) *είναι συναφή, πρόσφορα και όχι περισσότερα από ό,τι κάθε φορά απαιτείται ενόψει των σκοπών της επεξεργασίας, (Αρχή της Αναλογικότητας)*
- (δ) *είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, υποβάλλονται σε ενημέρωση, (Αρχή της Ακρίβειας)*
- (ε) *διατηρούνται σε μορφή που να επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των υποκειμένων τους μόνο κατά τη διάρκεια της περιόδου που απαιτείται για την πραγματοποίηση των σκοπών της συλλογής τους και της επεξεργασίας τους (Αρχή της Διατήρησης).*

Το άρθρο 5 του Νόμου καθορίζει τις προϋποθέσεις για τη νόμιμη επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, δηλαδή των πολιτών του Δήμου/ της Κοινότητας. Συγκεκριμένα, το άρθρο 5(2)(ε), επιτρέπει την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων, μεταξύ άλλων, όταν αυτή είναι απαραίτητη για την ικανοποίηση του έννομου συμφέροντος που επιδιώκει ο

υπεύθυνος επεξεργασίας (δηλαδή ο Δήμος ή η Κοινότητα), υπό τον όρο ότι τούτο υπερέχει των δικαιωμάτων, συμφερόντων και θεμελιωδών ελευθεριών των υποκειμένων των δεδομένων.

3. Αξιολόγηση της ανάγκης χρήσης ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους

Ο Δήμος/ η Κοινότητα που επιθυμεί να επικαλεστεί τις διατάξεις του Νόμου 138(1)/2001, θα πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει ότι, η ανάγκη χρήσης ΚΚΒΠ σε συγκεκριμένο δημόσιο χώρο υπερέχει του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής των διερχόμενων προσώπων.

Μεμονωμένα περιστατικά αδικημάτων ή βανδαλισμών στο χώρο αυτό δεν δικαιολογούν τη χρήση ΚΚΒΠ. Αν τα περιστατικά αυτά γίνονται συστηματικά, ο Δήμος/ η Κοινότητα θα πρέπει, σε πρώτη φάση, να προσφύγει σε λιγότερο παρεμβατικά προληπτικά μέτρα, όπως για παράδειγμα τη φωταγώγηση του χώρου ή την ενεργοποίηση του θεσμού του παρατηρητή της γειτονιάς ή την εργοδότηση φύλακα ασφάλειας.

Οι Δήμοι / Κοινότητες θα πρέπει να εκτιμήσουν τον αντίκτυπο που θα έχει η παρακολούθηση συγκεκριμένου χώρου με ΚΚΒΠ, στους γειτονικούς/ παρακείμενους χώρους και στον ευρύτερο Δήμο/ Κοινότητα. Έρευνες που έχουν γίνει σε άλλα Κράτη Μέλη καταδεικνύουν ότι, η χρήση ΚΚΒΠ δεν είναι πάντοτε το πιο αποτελεσματικό μέτρο πρόληψης αφού, πολλές φορές, έχει ως αποτέλεσμα τη μετατόπιση της εγκληματικότητας σε γειτονικές γεωγραφικά περιοχές ή την αλλαγή του *modus operandi*, δηλαδή του τρόπου δράσης των παραβατών.

Αν σε συγκεκριμένο χώρο παρατηρείται συστηματικά η διάπραξη σοβαρών αδικημάτων ο Δήμος/ η Κοινότητα θα πρέπει να διαβουλευτεί με την Αστυνομία την εφαρμογή κατάλληλων μέτρων αστυνόμευσης, πριν εξετάσει την εγκατάσταση και λειτουργία ΚΚΒΠ στο χώρο αυτό. Κατά κανόνα, η φυσική παρουσία της Αστυνομίας είναι το πιο αποτελεσματικό μέτρο πρόληψης. Η χρήση ΚΚΒΠ σε χώρους όπου παρατηρείται συστηματικά η διάπραξη σοβαρών αδικημάτων, θα ήταν δικαιολογημένη μόνο σε περιπτώσεις όπου η Αστυνομία, για ουσιαστικούς λόγους, δεν μπορεί να παράσχει επαρκή αστυνόμευση στο χώρο αυτό.

Έχει διαπιστωθεί ότι τοπικές αρχές, οι οποίες επιθυμούν την εγκατάσταση και λειτουργία ΚΚΒΠ εξασφαλίζουν Αστυνομική Έκθεση με την οποία τεκμηριώνεται επαρκώς ότι, το σύστημα είναι αναγκαίο για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, ενώ ο σκοπός δεν μπορεί να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με άλλα ηπιότερα μέσα για την προστασία προσωπικών δεδομένων.

Η Ελληνική Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα στα πλαίσια του ελέγχου της νομιμότητας της εγκατάστασης και λειτουργίας ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους αναλύει το μέγεθος των κακόβουλων πράξεων και εγκληματικών ενεργειών που μόνο με το εν λόγω σύστημα θα μπορεί αποτελεσματικά να αντιμετωπιστεί, προληφθεί ή/και αποτραπεί. Με αυτό τον τρόπο αποδεικνύεται ότι το ΚΚΒΠ είναι το μόνο μέτρο προστασίας των περιουσιακών αγαθών των τοπικών αρχών και εξιχνίασης υποθέσεων που σχετίζονται με εγκληματικές ενέργειες.

4. Μέτρα ασφάλειας

Ο Δήμος/ η Κοινότητα που κατέληξε στο ότι, πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 3 της παρούσας Οδηγίας και δικαιολογείται η χρήση ΚΚΒΠ σε συγκεκριμένο δημόσιο χώρο, θα πρέπει να μεριμνήσει ότι, αυτό εγκαθίσταται κατά τρόπο ώστε να ελαχιστοποιείται η παρακολούθηση των διερχόμενων προσώπων, όπως επιβάλλει η Αρχή της Αναλογικότητας.

Για παράδειγμα, αν αντικείμενο της παρακολούθησης είναι συγκεκριμένο μνημείο, οι κάμερες θα πρέπει να εστιάζονται μόνο σε αυτό και να μην οπτικογραφούν γειτονικές οικίες. Αν το ΚΚΒΠ θα εγκατασταθεί σε πάρκο ή πρέπει να καλύπτει μεγάλο εμβαδό χώρου, ο Δήμος/ η Κοινότητα θα πρέπει να διασφαλίσει ότι οι κάμερες λαμβάνουν εικόνες μόνο εντός του χώρου αυτού. Αν τα φαινόμενα που επιθυμεί να αποτρέψει ο Δήμος/ η Κοινότητα παρατηρούνται σε συγκεκριμένες ώρες της ημέρας ή της νύχτας, το ΚΚΒΠ θα πρέπει να ενεργοποιείται μόνο κατά τις ώρες αυτές. Η καταγραφή ήχου, κατά κανόνα απαγορεύεται.

Ο εξυπηρετητής (server) στον οποίο θα αποθηκεύονται οι εικόνες που καταγράφει το ΚΚΒΠ θα πρέπει να είναι φυλαγμένος σε ασφαλή χώρο και πρόσβαση σε αυτόν θα πρέπει να έχει μόνο περιορισμένος αριθμός εξουσιοδοτημένων υπαλλήλων του Δήμου/ της Κοινότητας, με κωδικό πρόσβασης και κατά κανόνα όταν έχει παρατηρηθεί διάπραξη παράβασης ή αδικήματος. Κατά κανόνα, θα πρέπει να αποφεύγεται η εγκατάσταση δεικτών (monitors) που θα επιτρέπουν σε Μέλη ή υπάλληλους του Δήμου/ της Κοινότητας να παρακολουθούν συγκεκριμένο χώρο σε πραγματικό χρόνο (ζωντανά).

Το άρθρο 10 του Νόμου, επιτρέπει στο Δήμο/ την Κοινότητα, ως τον υπεύθυνο επεξεργασίας, να αναθέτει την εκτέλεση μιας επεξεργασίας σε εκτελούντα την επεξεργασία. Σε περιπτώσεις όπου υπάρχει επιτακτική και αδήριτη ανάγκη παρακολούθησης συγκεκριμένου χώρου σε πραγματικό χρόνο (ζωντανά) και υπάρχει εντός των ορίων του Δήμου/ της Κοινότητας Αστυνομικός σταθμός, ο Δήμος/ η Κοινότητα μπορούν να εξετάσουν την εγκατάσταση δεικτών (monitors) στο σταθμό αυτό. Σε τέτοια περίπτωση, η Αστυνομία θα ενεργεί ως ο εκτελών την επεξεργασία για λογαριασμό του Δήμου/ της Κοινότητας και η ανάθεση αυτή θα πρέπει υποχρεωτικά να γίνει γραπτώς και να προβλέπει ότι, οι υποχρεώσεις του Δήμου, της Κοινότητας που απορρέουν από το Νόμο βαρύνουν αναλόγως και την Αστυνομία.

Σε κάθε περίπτωση, ο Δήμος/ η Κοινότητα θα πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ώστε να αποφεύγεται η αθέμιτη διάδοση της κίνησης ή της συμπεριφοράς των πολιτών του, που καταγράφει το ΚΚΒΠ. Σύμφωνα με την Αρχή της Διατήρησης, οι καταγραμμένες εικόνες θα πρέπει να διατηρούνται μόνο για το χρονικό διάστημα που απαιτείται, ενόψει του επιδιωκόμενου σκοπού. Κατά κανόνα, αυτές θα πρέπει να διαγράφονται αυτόματα κάθε δύο βδομάδες, εκτός όπου επιβάλλεται διαφορετικά.

5. Προηγούμενη διαβούλευση με το Γραφείο της Επιτρόπου

Το Γραφείο μου, ως εποπτικό όργανο, δεν έχει υποχρέωση να απαντά σε ερωτήματα Δήμων/ Κοινοτήτων για την εγκατάσταση και λειτουργία ΚΚΒΠ. Το Γραφείο μου έχει υποχρέωση να παρέχει καθοδήγηση στους Δήμους/ στις Κοινότητες για τη χρήση τέτοιων συστημάτων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου και αυτός είναι ο σκοπός της παρούσας Οδηγίας. Για εξειδικευμένα ερωτήματα σχετικά με ΚΚΒΠ, ο Δήμος/ η Κοινότητα θα πρέπει να συμβουλευέται το νομικό του σύμβουλο.

Ωστόσο, το Γραφείο μου είναι πρόθυμο να απαντήσει σε συγκεκριμένα ερωτήματα, νοουμένου ότι αυτά αφορούν την υιοθέτηση πολιτικών ή μεγάλο αριθμό επηρεαζόμενων πολιτών.

6. Υποχρέωση Γνωστοποίησης του ΚΚΒΠ

Ο Δήμος/ η Κοινότητα που κατέληξε στο ότι, δικαιολογείται η χρήση ΚΚΒΠ σε συγκεκριμένο δημόσιο χώρο, θα πρέπει να υποβάλει στο Γραφείο μου σχετική Γνωστοποίηση Σύστασης και Λειτουργίας Αρχείου/ Έναρξης Επεξεργασίας, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου. Το έντυπο Γνωστοποίησης είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Γραφείου: www.dataprotection.gov.cy

Σε καμία περίπτωση η υποβολή Γνωστοποίησης συνεπάγεται νομιμότητα της Επεξεργασίας.

7. Συμπέρασμα

Στην απουσία νομοθετικής ρύθμισης, η χρήση ΚΚΒΠ σε δημόσιους χώρους επιτρέπεται, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπου υπάρχει επιτακτικό και δικαιολογημένο υπέρτερο δημόσιο συμφέρον και νοουμένου ότι δεν υπάρχουν άλλα λιγότερα παρεμβατικά μέτρα.

Ειρήνη Λοϊζίδου Νικολαΐδου
Επίτροπος Προστασίας Δεδομένων
Προσωπικού Χαρακτήρα

Σεπτέμβριος 2016